

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŪKIO MINISTERIJA
TEISINIO REGULIAVIMO STEBĖSENOS PAŽYMA

2017 m. gegužės 15 d. Nr. 13.2-31)53-50

Teisinio reguliavimo, kurio stebėseną atlikta, sritis (visuomeniniai santykiai, kuriems skirtas teisinis reguliavimas, kurio stebėseną atlikta):

Su euro įvedimu susijęs teisinis reguliavimas: Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių ir uždarytųjų akcinių bendrovių įstatinio kapitalo ir vertybinių popierių nominaliosios vertės išraiškos eurais ir šių bendrovių įstatų keitimo įstatymo (toliau – Įstatymas) 6 straipsnyje įtvirtintos pareigos akcinėms bendrovėms ir uždarosioms akcinėms bendrovėms pakeisti įstatus – įstatinio kapitalo dydį ir akcijų nominaliąją vertę juose išreikšti eurais – atlikimo (proceso) sklandumas ir tinkamas įgyvendinimas.

Nustatant teisinį reguliavimą, kurio stebėseną atlikta, planuoti tikslai ir padariniai:

Įvedus Lietuvos Respublikoje valiutą – eurą akcinės bendrovės ir uždarnosios akcinės bendrovės (toliau kartu vadinama – bendrovės) per dvejus metus, t. y. nuo 2015 m. sausio 1 d. iki 2016 m. gruodžio 31 d., turėjo pakeisti įstatus – įstatinio kapitalo dydį ir akcijų nominaliąją vertę juose išreikšti nebe litais, o eurais. Pakeisti įstatatai turi būti užregistruoti Juridinių asmenų registre. Tokiu įpareigojimu bendrovėms buvo norima užtikrinti Juridinių asmenų registre kaupiamos ir tvarkomos informacijos teisingumą, tikslumą ir aktualumą, siekiant, kad Juridinių asmenų registre įregistruotų bendrovių įstatuose neliktų nuorodų į litus ar netgi prieš nacionalinę Lietuvos Respublikos valiutą – litą – galiojusias valiutas.

Siekiant sumažinti dėl įpareigojimo pakeisti įstatus bendrovių patiriamą finansinę naštą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. gruodžio 23 d. nutarimu Nr. 1498 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. rugsėjo 3 d. nutarimo Nr. 902 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. kovo 21 d. nutarimo Nr. 295 „Dėl atlyginimo valstybės įmonei Registrų centrui už juridinių asmenų, filialų ar atstovybių registravimą ir duomenų pakeitimų registravimą dydžių patvirtinimo“ pakeitimo“ pakeitimo“, įsigaliojusiu 2015 m. sausio 1 d., buvo nustatytas sumažintas penkių eurų atlyginimas už elektroniniu būdu iki 2016 m. gruodžio 31 d., t. y. per dvejus metus, pateikto uždarnosios akcinės bendrovės pakeisto steigimo dokumento, kai pakeitimai susiję su euro įvedimu Lietuvos Respublikoje, įregistravimą (palyginimui: už juridinio asmens pakeisto steigimo dokumento įregistravimą nustatytas 26,65 Eur atlyginimas). Tikėtasi, kad tiek imperatyvus įstatyminis įpareigojimas dėl euro įvedimo pakeisti įstatus ir pakeistus įstatus įregistruoti, tiek nustatyta finansinė lengvata (sumažintas atlyginimo valstybės įmonei Registrų centrui dydis) sudarys palankias prielaidas įvykdyti įstatyminį įpareigojimą dėl euro įvedimo Lietuvos Respublikoje pakeisti bendrovių įstatus ir juos įregistruoti.

Pažymėtina, kad Įstatymu įtvirtinta ir atsakomybė už nustatytų pareigų pakeisti įstatus neatlikimą arba netinkamą atlikimą – nustatyta, kad Įstatymo nustatytus reikalavimus pažeidę asmenys atsako įstatymų nustatyta tvarka (Įstatymo 8 straipsnis). Šiuo atveju atsakomybė kiltų vadovaujantis Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK) nuostatomis, nustatančiomis, kad neteisingų juridinio asmens dokumentų pateikimas Juridinių asmenų registro tvarkytojui arba jų nepateikimas laiku teisės aktų nustatyta tvarka užtraukia baudą juridinio asmens, jo filialo ar atstovybės, užsienio juridinio asmens ar kitos organizacijos filialo ar atstovybės vadovui ar kitam įstatymuose arba steigimo dokumentuose nurodytam asmeniui nuo trisdešimt iki vieno tūkstančio keturių šimtų penkiasdešimt eurų (ANK 223 straipsnis).

Faktiniai teisinio reguliavimo padariniai ir jų įvertinimas (teisinio reguliavimo sukelti

teigiami ir neigiami padariniai (atsižvelgiant į asmenų pateiktus pasiūlymus dėl teisinio reguliavimo), faktinių padarinių atitiktis nustatant teisinį reguliavimą planuotiems tikslams ir padariniams, jeigu kilo neigiamų padarinių – būdai, kaip juos pašalinti, ir kita):

Valstybės įmonė Registrų centras 2017 m. vasario 20 d. Ūkio ministerijai pateikė šiuos Juridinių asmenų registro duomenis:

Eil. Nr.		UAB		AB	
		Iš viso	% viso skaičiaus	Viso	% viso skaičiaus
1.	Bendrovės, kurios iki 2017 m. sausio 1 d. turėjo pateikti pakeistus įstatus. Iš jų:	107 382		384	
	- bendrovės, laiku pateikusios pakeistus įstatus (ir el. būdu, ir popieriniu formatu)	45 999	42,84 %	257	66,93 %
	- bendrovės, laiku el. būdu pateikusios pakeistus įstatus	29 056	27,06 %	-	
2.	Bendrovės, iki 2017 m. sausio 1 d. nepateikusios pakeistų įstatų. Iš jų:	61 383	57,16 %	127	33,07 %
	- bendrovės, kurioms įregistruotas teisinis statusas „likviduojamas“, laiku nepateikusios pakeistų įstatų	1 722	1,6 %	8	2,08 %
	- bendrovės, kurioms įregistruotas teisinis statusas „bankrutuojantis“ arba „bankrutavęs“, laiku nepateikusios pakeistų įstatų	3 503	3,26 %	26	6,77 %
3.	Bendrovės, pateikusios prašymus dėl pakeistų įstatų įregistravimo po 2016 m. gruodžio 31 d.	4747	4,42 %	10	2,6 %

Pagal šiuos apibendrintus duomenis, skaičiuojant nuo bendrovių, pateikusių 2015 metų metinių finansinių ataskaitų rinkinius, skaičiaus, pakeistus įstatus Juridinių asmenų registru laiku pateikė 72,22 procento uždarytų akcinių bendrovių ir 78,59 procento akcinių bendrovių. Šie skaičiai rodo, kad didžioji dalis vykdančių veiklą ir įstatyminius įpareigojimus teikti duomenis Juridinių asmenų registru laiku atliko pareigą dėl euro įvedimo Lietuvos Respublikoje pakeisti ir įregistruoti pakeistus įstatus. Dar tam tikra dalis bendrovių, tikimasi, pakeistus įstatus pateiks 2017 metais po eilinio visuotinio akcininkų susirinkimo. Pagal Akcinių bendrovių įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 1 punktą išimtinė teisė keisti bendrovės įstatus priskirta akcininkų susirinkimui. Vadovaujantis Akcinių bendrovių įstatymo 24 straipsnio 1 dalimi eilinis visuotinis akcininkų susirinkimas turi vykti kasmet ne vėliau kaip per 4 mėnesius nuo finansinių metų pabaigos. Bendrovės metinių finansinių ataskaitų rinkinys kartu su bendrovės metiniu pranešimu ir auditoriaus išvada (jei auditas privalomas pagal įstatymus ar nustatytas įstatuose) per 30 dienų nuo eilinio visuotinio akcininkų susirinkimo turi būti pateiktas Juridinių asmenų registro tvarkytojui (Akcinių bendrovių įstatymo 58 straipsnio 3 dalis). Taigi iki 2017 m. balandžio 30 d. bent vieną kartą (kadangi daugumos bendrovių finansiniai metai sutampa su kalendoriniais metais) turi įvykti bendrovės eilinis visuotinis akcininkų susirinkimas, kuriame, be kita ko, gali būti svarstomas ir įstatų pakeitimo klausimas. Bendrovės, praleidusios įstatymo 6 straipsnio 1 dalyje nustatytą terminą įvykdyti įstatymo 6 straipsnio nuostatas dėl įstatų keitimo, turi galimybę pakeisti bendrovės įstatus Akcinių bendrovių įstatyme nustatyta tvarka ir bet kada vėliau. Šiuo metu neįmanoma įvertinti, koks procentas bendrovių, dar nepakeitusių įstatų dėl euro įvedimo, įstatų keitimo klausimą įtrauks į 2017 metų eilinio visuotinio akcininkų

susirinkimo, turinčio įvykti iki 2017 m. balandžio 30 d., darbotvarkę ir, visuotiniam akcininkų susirinkimui nusprendus pakeisti įstatus, pakeistus įstatus įregistruos Juridinių asmenų registre.

Papildomai pažymime, kad dalis registruotų bendrovių apskritai neatlieka pareigos Juridinių asmenų registruoti teikti duomenis, įskaitant ir pareigą kasmet per 30 dienų po eilinio visuotinio akcininkų susirinkimo teikti finansinių ataskaitų rinkinį Juridinių asmenų registruoti (Akcinių bendrovių įstatymo 58 straipsnio 3 dalis). Tokios bendrovės potencialiai gali būti nebevykdančios veiklos, tačiau nelikviduotos ir todėl kaip formaliai nepasibaigusios ir veikiančios tebėra neišregistruotos iš Juridinių asmenų registro, nors realiai veiklos nebevykdo ir tokių bendrovių vadovai bei akcininkai nebeturi intereso vykdyti veiklą. Tokios bendrovės tebėra įregistruotos ir nelikviduotos, todėl taip pat įtrauktos į skaičių bendrovių, neatlikusių pareigos pažeisti įstatus dėl euro įvedimo.

Papildomai atkreiptinas dėmesys į tai, kad 1,6 procento registruotų uždarytų akcinių bendrovių ir 2,08 procento registruotų akcinių bendrovių yra likviduojamos, 3,26 procento registruotų uždarytų akcinių bendrovių ir 6,77 procento registruotų akcinių bendrovių yra bankrutuojančios. Akivaizdu, kad jos nebetęs veiklos ir įstatų keitimas joms nebėra aktualus.

Teisinio reguliavimo reikalingumo, pakankamumo ir efektyvumo įvertinimas:

Kaip rodo apibendrinti statistiniai Juridinių asmenų registro duomenys, 69,9 procento uždarytų akcinių bendrovių ir 66,93 procento akcinių bendrovių laiku, t. y. iki 2016 m. gruodžio 31 d., pateikė Juridinių asmenų registruoti dėl euro įvedimo pakeistus įstatus. Dar 4,42 procento uždarytų akcinių bendrovių ir 2,6 procento akcinių bendrovių pakeistus įstatus pateikė jau pasibaigus terminui įstatams pakeisti, t. y. 2017 metų pradžioje iki vasario 20 d. Iš viso įvedus eurą įstatus dėl to pakeitė 74,32 procento uždarytų akcinių bendrovių ir 69,59 procento registruotų akcinių bendrovių (tikimasi, kad per pirmąjį 2017 metų pusmetį šis skaičius dar padidės, nes dalis bendrovių įstatų pakeitimo klausimą įtrauks į eilinio visuotinio akcininkų susirinkimo darbotvarkę).

Minėti duomenys rodo, kad didžioji dalis bendrovių yra atlikusios įstatyminę pareigą pakeisti įstatus, įstatinio kapitalo dydį ir akcijų nominaliąją vertę. Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad savaime bendrovės įstatų nepakeitimas dėl euro įvedimo Lietuvos Respublikoje nesukelia neigiamų padarinių, tokių kaip, pavyzdžiui, žala pačiai bendrovei ar tretiesiems asmenims, todėl nėra būtina nedelsiant reaguoti baudžiant už įpareigojimo pakeisti bendrovės įstatus neįvykdymą. Tikslu, kad iki šiol įstatų dėl euro įvedimo nepakeitusios bendrovės šią įstatyminę pareigą atliktų, rekomenduotina siekti kitomis priemonėmis, t. y. viešinant informaciją (priminimą) apie įstatyme nustatytą pareigą pakeisti įstatus. Priminimas kartu su informacija apie nustatytą atsakomybę galėtų būti skelbiamas valstybės įmonės Registrų centro interneto svetainėje.

Išvada dėl reikalingumo keisti teisinį reguliavimą ar jo atsisakyti:

Galiojančią teisinį reguliavimą keisti nėra tikslinga. Pareiga pakeisti įstatus ir atsakomybė už šios pareigos neatlikimą yra aiškiai, nedviprasmiškai ir palyginti išsamiai įtvirtinta įstatymų lygmeniu. Papildomas reglamentavimas ar reglamentavimo keitimas, manytina, pridėtinės vertės nesukurtų ir todėl netikslingas. Tokios pačios nuomonės laikosi ir Teisingumo ministerija (2017 m. kovo 2 d. raštas Nr. (1.16)7R-1931).

Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos
Įmonių teisės ir verslo aplinkos gerinimo departamento
Įmonių teisės skyriaus
vyriausioji specialistė

Laura Kirilevičiūtė